

Svar på interpellation från Ove Jansson (MP) om PFAS-föroreningar i Åkers Styckebruk

Fråga 1:

Har Strängnäs kommun någon information angående ursprunget till schaktmassorna i Rörgårdsdeponin?

Fråga 2:

Vilka åtgärder har Strängnäs kommun gjort för att utreda källan till PFAS-föroreningarna som redovisas i rapporten?

Fråga 3:

Har Strängnäs kommun utrett förekomsten och riskerna av PFAS-föroreningar i Rörgårdsdeponin, Bergaån, Visnaren, Rocksta å samt Marielunds fjärden?

Svar:

Strängnäs kommun, liksom många andra kommuner i Sverige, står inför betydande utmaningar med PFAS (per- och polyfluorerade alkylsubstanser), som utgör allvarliga miljö- och hälsorisker. PFAS är en grupp av syntetiska kemikalier kända för sin uthållighet i miljön och sina negativa hälsoeffekter, inklusive cancer, leverskador och hormonstörningar. Saneringen av PFAS-förorenade områden är både tekniskt och ekonomiskt krävande. Dessutom är PFAS-kemikalier mycket resistenta mot nedbrytning, vilket gör det svårt att helt avlägsna dem från miljön. Detta kräver långsiktiga åtgärder och kontinuerlig övervakning för att hantera riskerna.

Det finns tyvärr ingen politisk enighet på riksdags- eller EU-nivå för att vidta hårdare åtgärder mot PFAS. Därför kommer kommunens invånare att behöva bidra mer till de utredningar och insatser som är nödvändiga för att förbättra livsmiljön.

Strängnäs kommun har information om ursprunget till schaktmassorna i Rörgårdsdeponin. Massorna kommer från Tullinge och provtagning har genomförts, men PFAS ingick inte i analysen eftersom det inte var en vanlig parameter vid den tiden. För att utreda källan till PFAS-föroreningarna som redovisas i rapporten har kommunen varit i kontakt med Åkers Sweden. Åkers Sweden har anlitat en konsult för att utforma en provtagningsplan för deras deponi, med provtagningen planerad att starta efter sommaren.

När det gäller utredningen av förekomsten och riskerna av PFAS-föroreningar i Rörgårdsdeponin, Bergaån, Visnaren, Rocksta å och Marielunds fjärden, utför miljöenheten för närvarande ingen egeninitierad tillsyn av misstänkt förorenade områden. Det finns heller inget miljöövervakningsprogram inom kommunen för att utreda förekomsten av PFAS på olika platser. Miljöövervakningen i länet sköts av Länsstyrelsen i Sörmland, som har genomfört en PFAS-undersökning av länets vatten och sjöar. De områden som nämns i interpellationen (Rörgårdsdeponin,

Bergaån, Visnaren, Rocksta å och Marielundsjärden) har dock inte inkluderats i denna undersökning.

Den 15 maj fick Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens arbetsutskott information om behovet av en strategi för förorenade områden och uttryckte då sin positiva inställning till att nämnden tar fram en sådan strategi.

Naturvårdsverkets nationella tillsynsstrategi stipulerar att ansvarsutredningar ska ha påbörjats innan den 31 december 2025. Dessa utredningar syftar till att identifiera vem som är ansvarig för att åtgärda ett förorenat område, enligt principen förorenaren betalar. Genom att påbörja ansvarsutredningar i tid kan kommunen säkerställa att de ansvariga parterna bidrar till kostnaderna för sanering.

Med en strategi för arbetet med förorenade områden kan Strängnäs kommun bättre skydda invånarnas hälsa och miljön. Strategin innebär att kommunen kan följa nationella mål och tillsynsstrategier, genomföra nödvändiga ansvars- och behovsutredningar och prioritera insatser baserat på risk snarare än exploatering. Med nämndens stöd och rätt resurser kan kommunen säkerställa att de mest förorenade områdena åtgärdas först, vilket långsiktigt bidrar till en giftfri miljö.

Anders Härnbro (S)
Ordförande miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Interpellation

Kommunfullmäktige den 15 april 2024

Till ordförande i MSN, Anders Härnbro

PFAS föroreningar i Åkers Styckebruk

Den 5 december 2023 kom Högsta domstolen fram till att Ronneby kommunen skall betala ut skadestånd till drabbade av PFAS föroreningar i Kallinge, Blekinge. Skadestånd som kan uppgå till 100 miljoner kronor. Mer info finns i P1 dokumentären **Förgiftade**, <https://sverigesradio.se/avsnitt/forgiftade> Kemikalierna kom från Försvarmaktens flygflottilj F17 i Kallinge.

Nu har flera olika uppgiftslämnare uppmärksammat oss i Miljöpartiet på att schaktmassor från Flygflottiljen F18 i Tullinge lagras i anslutning till den gamla bangården i Åkers styckebruk. Specifikt på den så kallade Rörgårdsdeponin.

Foto från Detaljerad Miljöteknisk Markundersökning, 19U1848. Markerade ytor beskrivs i rapporten.

Interpellation

Kommunfullmäktige den 15 april 2024

2019-11-05 genomfördes på uppdrag av Trafikverket en detaljerad miljöteknisk markundersökning vid Åkers Styckebruks Bangård i Strängnäs kommun. Undersökningen kom bland annat fram till följande i sin rapport:

*I grundvatten påvisades halter av PFAS12 ca **7 ggr högre än riktvärden** för skydd av grundvatten som en resurs och ca 1,5 gånger högre än hälsobaserat riktvärde och riktvärden för skydd av ytvatten och skydd av våtmark.*

*Baserat på uppmätta halter av PFAS i grundvatten bedöms **någon föroreningskälla finnas i närområdet**. Med hänsyn till att inga halter över laboratoriets rapporteringsgräns kunnat påvisas i markprov från Trafikverkets undersökningsområde bedöms det mindre troligt att källan finns inom detta. Fortsatt undersökningar för att hitta en sådan källa bör därför i första hand omfatta områden utanför det aktuella undersökningsområdet. Högst halter i grundvatten har påträffats grundvattenrör mot undersökningsområdets västra gräns, dvs. mot Lundby kärr.¹*

Tillsynsmyndigheten, Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen i Strängnäs kommun, ska genast underrättas om alla påvisade föroreningar enligt Miljöbalken kap 10 § 11. Tillsynsmyndigheten ska även ta del av denna rapport.²

Vi i Miljöpartiet ser allvarligt på dessa förekomster av PFAS föroreningar i Åkers styckebruk och anser att det är av yttersta vikt att utreda dessa samt snarats säkerställa att PFAS föroreningar avlägsnas och tas om hand på ett korrekt sätt.

Med anledning av ovanstående har jag följande frågor till Anders Härnbro.

- Har Strängnäs kommun någon information angående ursprunget till schaktmassornas i Rörgårdsdeponin?
- Vilka åtgärder har Strängnäs kommun gjort för att utreda källan till PFAS föroreningarna som redovisas i rapporten?
- Har Strängnäs kommun utrett förekomsten och riskerna av PFAS föroreningar i Rörgårdsdeponin, Bergaån, Visnaren, Rocksta å samt Marielundsfjärden?

Strängnäs den 12 april 2024

Ove Jansson

Gruppledare och fullmäktigeledamot

Miljöpartiet de gröna i Strängnäs

¹ Rapport Detaljerad Miljöteknisk Markundersökning, 19U1848, 2020-02-24, Sid. 26

² Ibid. Sid 30.